

คำอธิบายสรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓

พระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ มีเจตนาرمณ์ เพื่อให้ฝ่ายบริหารกับพนักงาน และลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในขอบเขตที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบาย การพัฒนาและส่งเสริมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ขอบเขตการใช้บังคับ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานงานประนอมข้อพิพาทแรงงานและ พนักงานเจ้าหน้าที่ และให้คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์มีอำนาจจอกฎหมายลำดับรอง

๒. หมวด ๑ คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์

๒.๑ คณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ จำนวน ๑๕ คน ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงแรงงานเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนฝ่ายรัฐ ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง (ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ) และผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง (ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ) ฝ่ายละ ๕ คน มีภาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี

๒.๒ คณะกรรมการฯ มีอำนาจและหน้าที่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้าง ในรัฐวิสาหกิจ กำหนดขอบเขตสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงินที่ให้รัฐวิสาหกิจสามารถดำเนินการได้เอง พิจารณาให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพการจ้างที่เกี่ยวกับการเงิน พิจารณาอนุมัติจัดซื้อจัดจ้างข้อพิพาท แรงงานและการกระทำอันไม่เป็นธรรม รวมทั้งเสนอความเห็น และให้คำแนะนำแก่รัฐวิสาหกิจเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามกฎหมาย

๒.๓ คณะกรรมการฯ มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่ คณะกรรมการฯ มอบหมาย

๓. หมวด ๒ คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์

๓.๑ คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ประกอบด้วย กรรมการของรัฐวิสาหกิจเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนฝ่ายบริหาร และผู้แทนลูกจ้างหรือสหภาพแรงงาน จำนวนฝ่ายละไม่น้อยกว่า ๕ คน แต่ไม่เกิน ๙ คน มีภาระการดำรงตำแหน่ง ๒ ปี

๓.๒ คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่หาทางป้องดองและระงับข้อขัดแย้งในรัฐวิสาหกิจ พิจารณา ปรับปรุงระเบียบที่บังคับในการทำงาน ปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาความต้องทุกข์ของลูกจ้าง รวมทั้งปรึกษาหารือ เพื่อพิจารณาปรับปรุงสภาพการจ้าง

๓.๓ ให้นายจ้างอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการฯ

๓.๔ นายจ้างจะเลิกจ้าง ลดค่าจ้าง หรือตัดค่าจ้าง กรรมการกิจการสัมพันธ์ได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาต จากศาลแรงงาน เว้นแต่กรรมการกิจการสัมพันธ์ให้ความยินยอมเป็นหนังสือหรือเขียนลง

๔. หมวด ๓ ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างและวิธีระงับข้อพิพาทแรงงาน

๔.๑ กฎหมายแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานและแรงงานสัมพันธ์ในภาครัฐวิสาหกิจ โดยเป็นการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ซึ่งไม่น้อยกว่ามาตราฐานขั้นต่ำสอดคล้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อกันระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ นายจ้างและลูกจ้าง เพื่อให้บุคคลทั้งสองฝ่ายได้มีโอกาสสร้างความเข้าใจร่วมกันบนพื้นฐานของระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ดี สามารถจัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างในเรื่องสิทธิหน้าที่ และผลประโยชน์ในการทำงานร่วมกันได้ รวมทั้งกำหนดวิธีการแจ้งข้อเรียกร้อง การเจรจาต่อรอง และวิธีระงับข้อพิพาทแรงงานที่เกิดขึ้น โดยมีพนักงานประธานมขอพิพาทแรงงาน เป็นผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแรงงานให้ยุติลงโดยรวดเร็ว และถ้าตกลงกันได้ ให้นำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างไปจดทะเบียนฯ เพื่อให้เกิดสภาพการจ้างที่มั่นคง เหมาะสม สร้างความสงบสุขในสถานประกอบกิจการ ซึ่งจะส่งผลถึงเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศชาติ

๔.๒ กรณีที่ทั้งสองฝ่ายไม่อาจตกลงกันได้ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ให้ถือว่า ข้อพิพาทแรงงานเป็นข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้ ซึ่งฝ่ายที่แจ้งข้อเรียกร้องมีหน้าที่นำข้อพิพาทแรงงานที่ตกลงกันไม่ได้นั้น ส่งให้คณะกรรมการฯ พิจารณาวินิจฉัยข้อหาต่อไป

๔.๓ ไม่ว่ากรณีใด ๆ ก็ตาม ห้ามมิให้นายจ้างปิดงาน หรือลูกจ้างนัดหยุดงาน

๕. หมวด ๔ สหภาพแรงงาน

๕.๑ สหภาพแรงงานจะมีขึ้นได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามบทแห่งพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ ต้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างลูกจ้างกับนายจ้าง และระหว่างลูกจ้างด้วยกัน พิจารณาช่วยเหลือสมาชิกตามคำร้องทุกข์ แสวงหาและคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้างของลูกจ้างและดำเนินการและให้ความร่วมมือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และรักษาผลประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจ ให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมีสหภาพแรงงานได้เพียงสหภาพแรงงานเดียว

๕.๒ การขอจดทะเบียนสหภาพแรงงาน ให้ลูกจ้างมีสิทธิจัดตั้งสหภาพแรงงานจำนวนไม่น้อยกว่าสิบคนเป็นผู้เริ่มก่อการ ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน พร้อมด้วยร่างข้อบังคับของสหภาพแรงงานอย่างน้อยสามฉบับ บัญชีรายชื่อและลายมือชื่อของผู้แสดงความจำนงเข้าเป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของลูกจ้างทั้งหมด แต่ไม่รวมถึงลูกจ้างซึ่งทำงานอันมีลักษณะเป็นครั้งคราว เป็นการจรเป็นไปตามคดีอาญา หรือเป็นงานตามโครงการ ลูกจ้างคนหนึ่งจะเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานได้เพียงแห่งเดียว

๕.๓ บุคคลดังต่อไปนี้ มีสิทธิรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานได้ คือ เป็นลูกจ้างในรัฐวิสาหกิจเดียวกันที่มิใช่ฝ่ายบริหาร บรรลุนิติภาวะแล้ว และมีสัญชาติไทย

๕.๔ สหภาพแรงงานมีสิทธิหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ยื่นข้อเรียกร้องต่อฝ่ายนายจ้างเกี่ยวกับสภาพการจ้าง แทนสมาชิก ยื่นคำร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์เพื่อพิจารณาตามมาตรา ๒๓ (๔) ตั้งผู้แทนเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ จัดให้มีการให้บริการเพื่อสวัสดิการของสมาชิก หรือจัดสรรงิณ หรือทรัพย์สินเพื่อสาธารณะประโยชน์ ทั้งนี้ ตามที่ที่ประชุมใหญ่เห็นสมควร เรียกเก็บเงินค่าสมัครเป็นสมาชิก และเงินค่าบำรุงตามอัตราที่กำหนดในข้อบังคับของสหภาพแรงงาน และดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐

๕.๕ สหภาพแรงงานยื่มเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ คือ ถ้ามีข้อบังคับของสหภาพแรงงาน กำหนดให้เลิกในกรณีใด เมื่อมีกรณีนั้น ที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิก ล้มละลาย หรือนายทะเบียนมีคำสั่งให้เลิก ตามมาตรา ๖๖ เมื่อชำระบัญชีแล้ว ถ้ามีทรัพย์สินเหลืออยู่ ห้ามมิให้นำไปแบ่งให้แก่สมาชิกของสหภาพแรงงาน แต่ให้โอนทรัพย์สินนั้นไปให้แก่สหภาพแรงงานอื่นตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับว่าด้วยวิธีการจัดการของสหภาพ แรงงาน หรือตามมติของที่ประชุมใหญ่

๖. หมวด ๕ สหพันธ์แรงงาน

๖.๑ สหภาพแรงงานตั้งแต่สิบสหภาพแรงงานขึ้นไป อาจรวมกันจัดตั้งสหพันธ์แรงงานได้ เพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์เกี่ยวกับสภาพการจ้าง และเพื่อส่งเสริมการศึกษาและส่งเสริมความสัมพันธ์ อันดีในรัฐวิสาหกิจ สหพันธ์แรงงานต้องมีข้อบังคับและต้องจดทะเบียนต่อนายทะเบียน เมื่อได้จดทะเบียน แล้ว ให้สหพันธ์แรงงานเป็นนิติบุคคล

๖.๒ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยสหภาพแรงงานในหมวด ๕ มาใช้บังคับแก่สหพันธ์แรงงานโดยอนุโลม และสหพันธ์แรงงานอาจเข้าเป็นสมาชิกสภากองค์การลูกจ้างตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ได้

๗. หมวด ๖ บทกำหนดโทษ

การกำหนดโทษ ในกรณีนายจ้าง ลูกจ้าง หรือบุคคลที่กฎหมายนี้กำหนด เมื่อมีการกระทำผิด ตามกฎหมายมีลักษณะโทษ ดังนี้

- (๑) โทษปรับเพียงอย่างเดียว หรือจำคุกอย่างเดียว
- (๒) โทษจำคุกและโทษปรับ โดยอัตราโทษต่ำสุดจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน โทษปรับ ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท
- (๓) การกำหนดโทษปรับรายวันต่ำสุดในอัตราวันละ ๕๐ บาท และสูงสุดในอัตรา วันละ ๕๐๐ บาท ตลอดระยะเวลาที่ฝ่าฝืน
- (๔) กำหนดโทษขั้นสูงคือจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท

๘. บทเฉพาะกาล

สภาพการจ้างที่มีอยู่ก่อนวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๓ เป็นข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ตามพระราชบัญญัตินี้

* หมายเหตุ คำอธิบายสรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๓ มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายเท่านั้น ส่วนการปฏิบัติตามกฎหมายให้เป็นไปอย่าง ถูกต้องนั้น ประชาชนจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ ตรวจสอบ และยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นสำคัญ